

ارائه گونه امن یک پروتکل همزمانی در شبکه‌های حسگر بی سیم

زهره احمدی، مهدی برنجکوب

اصفهان، دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشکده برق و کامپیوتر

z.ahmadi@ec.iut.ac.ir

brnjkb@cc.iut.ac.ir

چکیده

در شبکه‌های حسگر بی سیم، همزمانی بین گره‌ها اهمیت زیادی دارد. این اهمیت هم در مورد کاربردهایی که مستقیماً به زمان وابسته اند مانند برنامه ریزی برای TDMA و یا تعقیب شیء و هم برای کاربردهایی که از زمان به منظور سهولت انجام کار استفاده می‌کنند مانند برخی پروتکل‌های امنیتی مطرح است. در بیشتر پروتکل‌های موجود برای همزمانی در شبکه حسگر، محیط شبکه امن در نظر گرفته شده است؛ یعنی به خطر حملات بدخواهانه در محیط‌های ناامن واقعی توجه نشده است. حملات مذکور می‌توانند مانع همزمانی صحیح شده و هر دو دسته از کاربردها را دچار مشکل نمایند. در دسته‌ای از حملات که حملات خارجی نامیده می‌شوند، دشمن گره‌ای را در اختیار ندارد. در دسته‌ای دیگر برخی گره‌ها توسط دشمن تسخیر می‌شوند که به آنها حملات داخلی اطلاق می‌گردد. در این مقاله ضمن معرفی یکی از پروتکل‌های مطرح برای همزمانی شبکه‌های حسگر، پروتکل PBS، برای نخستین بار گونه‌ای امن از این پروتکل ارائه می‌شود. در ادامه ملاحظه می‌شود که پروتکل مذکور نسبت به هر دو نوع حمله داخلی و خارجی امن می‌باشد. همچنین این پروتکل در حالت امن با دو روش دیگر مطرح در همزمانی امن شبکه‌های حسگر مقایسه شده و نشان داده می‌شود که به علت تعداد پیغام کمتر، عدم نیاز به پهنای باند زیاد و همچنین عدم نیاز به همزمانی اولیه نسبت به هر دو روش کارآمدتر است.

واژه‌های کلیدی

شبکه‌های حسگر بی سیم، همزمانی، همزمانی امن، پروتکل PBS.

۱- مقدمه

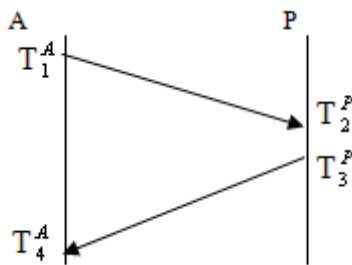
استفاده نیست. ضمناً گیرنده GPS²⁹⁷ بزرگ، هزینه‌بر و مستلزم صرف انرژی است که در حسگرهای ارزان و کوچک کاربرد ندارد. به دلیل محدودیت انرژی حسگرها، ماهیت پویای توپولوژی شبکه، محیط ناامن بی سیم و... پروتکل‌های قدیمی همزمانی مانند NTP²⁹⁸ که به راحتی در شبکه‌های غیر بی سیم قابل اجرا می‌باشند، نمی‌توانند مستقیماً در شبکه حسگر بی سیم استفاده شوند. چندین پروتکل برای همزمانی به صورت دوتایی یا به صورت گروهی در شبکه‌های بی سیم پیشنهاد شده است. برای همزمانی دوتایی نیز دو روش وجود دارد. روش فرستنده - گیرنده (SRS) و روش فقط گیرنده (ROS). در روش فرستنده - گیرنده که مثالی از آن TPSN [۱] است یک گیرنده با یک فرستنده ارتباط برقرار می‌کند تا اختلاف زمانی خود با آن

شبکه‌های حسگر بی سیم اخیراً مورد توجه زیادی قرار گرفته‌اند. به دلیل کاربرد گسترده آنها در تعقیب هدف، مشاهده اتفاقات بویژه در محیط‌های خطرناک و... نیاز به ساعت دقیق و هماهنگ بین گره‌ها ضروریست. مثلاً در تعقیب شیء، حسگرها به زمان و مکان شیء هنگام حس کردن آن نیاز دارند تا بتوانند به درستی سرعت و جهت حرکت آن را مشخص کنند و یا در مشاهده اتفاقات، وقتی چند حسگر واقعه‌ای را گزارش می‌کنند از روی زمان وقوعی که هر کدام گزارش داده‌اند می‌توان دریافت که آیا واقعه یکسانی را گزارش می‌کنند یا چندین واقعه مجزا اتفاق افتاده است. شاید یکی از راه حل‌های ممکن، همزمان شدن حسگرها با یک مرجع خارجی توسط سیستم GPS باشد. ولی GPS نیاز به دید مستقیم از آسمان دارد و در داخل ساختمان، زیر برگ درختان، زیر آب و... یا هنگامی که کانال GPS مسدود شود قابل

²⁹⁷ Global Positioning System

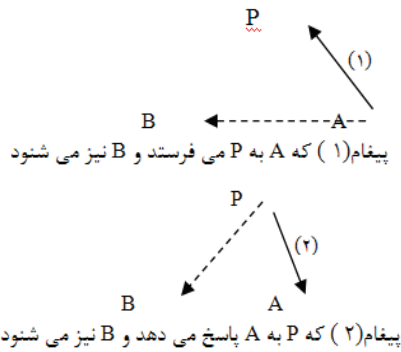
²⁹⁸ Network Time Protocol

به خود T_2^P و زمان خروج پاسخ از خود T_3^P را در جواب برای A می‌فرستد این پاسخ در زمان T_4^A به A می‌رسد. T_1^A و T_4^A بر حسب زمان A و T_2^P و T_3^P بر حسب زمان P هستند.

شکل ۱: مبادله پیامهای همزمانی در حالت فرستنده - گیرنده

این مبادله پیامها N بار تکرار می‌شود و اختلاف ساعت 3^1 و اختلاف فرکانس 3^2 بین A و P به روش فرستنده - گیرنده که در [۸] معرفی شده به دست می‌آید.

شکل ۲: گره شنونده

حال فرض کنید گره دیگری مانند B این پیامها را می‌شنود. طبق شکل ۲، B پیام A را دریافت و زمان ورود آن به خود را ثبت می‌کند. همچنین پاسخی را که P به A داده است را نیز دریافت و زمان ورود آن را نیز ثبت می‌کند. زمان رسیدن پیام A به P را نیز از این پیام استخراج می‌کند. حال مسئله به مسئله فقط گیرنده تبدیل می‌شود. نقش گره مرجعی را بازی کرده است که پیام را همه‌پخشی می‌کند و B و P گیرندگان آن بوده‌اند. P زمان دریافت پیام از A را برای B فرستاده است. حال B این زمان را با زمانی که خودش پیام A را دریافت کرده مقایسه و از روی آن اختلاف ساعت خود با P را بدست می‌آورد. تکرار این پیامها باعث می‌شود B قادر باشد میزان اختلاف فرکانس خود با P را نیز به دست آورد. همچنین فرایند تکرار باعث حذف اثر تأخیرهای تصادفی در بین راه می‌شود. در مبادله پیامها در شبکه حسگر چهار نوع تأخیر وجود دارد:

فرستنده را به دست آورد. TPSN مبتنی بر ساختار سلسله مراتبی است و شبکه را از طریق مبادله پیامهای همزمانی جفتی در هر یال درخت سلسله مراتبی، همزمان می‌کند. در روش فقط گیرنده که مثالی از آن RBS [۲] است، یک گره مرجع بسته ای را همه پخشی می‌کند و گره‌های دیگر زمان رسیدن این بسته بر حسب ساعت خود را به دست آورده و با هم مبادله می‌کنند. بدین ترتیب از اختلاف ساعت هنگام ورود بسته، میزان اختلاف زمان خود را با هم بدست می‌آورند.

پروتکل PBS^{۲۹۹} [۳] با هدف کاهش تعداد پیامهای همزمانی لازم و در نتیجه کاهش مصرف انرژی در شبکه حسگر طراحی شده است. PBS مبتنی بر این ایده است که هنگامی که دو گره به روش فرستنده - گیرنده به مبادله پیامهای هم زمانی می‌پردازند، گره‌های دیگری که در نزدیکی آن دو گره واقع شده اند با شنیدن این پیامها، همزمان شوند. در واقع این روش ترکیبی از روشهای فرستنده - گیرنده و فقط گیرنده است که به طور قابل توجهی تعداد پیامهای مبادله شده را کاهش می‌دهد.

پروتکل‌های مورد استفاده برای همزمانی شبکه‌های حسگر دارای برخی ضعفهای امنیتی می‌باشند که می‌تواند توسط دشمن برای ایجاد اختلال در همزمانی مورد سوء استفاده قرار بگیرد.

در روش همزمانی امن مبتنی بر سطح [۴] از هر پیام توسط کلیدهای مشترک دوتایی میان گره‌ها، MAC گرفته می‌شود و به همراه پیام ارسال می‌گردد تا صحت پیامها برای گیرنده محرز شود. در این روش به دلیل تک‌پخشی بودن، تعداد پیامها زیاد است. در روش Tinysersinc [۵] از روش تسلا^{۳۰۰} [۶] برای احراز اصالت پیامهای همه پخشی همزمانی استفاده می‌شود که نیاز به همزمانی اولیه میان گره‌ها دارد.

هدف اصلی در این مقاله ارائه روشی مشابه تسلا برای احراز اصالت پیامهای همه پخشی همزمانی است. در این روش از زنجیره کلید یک طرفه استفاده می‌شود بدون اینکه مانند تسلا نیاز به افشای کلید و یا نیاز به همزمانی اولیه داشته باشد.

ساختار این مقاله به این صورت است که در بخش دوم ابتدا پروتکل PBS معرفی می‌شود و حالت گسترش یافته آن برای همزمان کردن کل شبکه مطرح می‌گردد [۵] [۷]. در بخش سوم مخاطرات امنیتی این پروتکل بررسی شده و راه حلی برای امن کردن آن ارائه می‌شود. در بخش چهارم این پروتکل در حالت امن با دو پروتکل موجود دیگر برای همزمانی امن، مقایسه می‌گردد.

۲- پروتکل PBS

فرض کنید گره A می‌خواهد با گره P همزمان شود و سایر گره‌ها در محدوده ارسال این دو گره قرار دارند. طبق شکل ۱، برای P پیامی مبتنی بر درخواست زمان می‌فرستد. P زمان ورود درخواست

³⁰¹ Offset

³⁰² Skew

²⁹⁹ Pairwise Broadcast Synchronization

³⁰⁰ Timed Efficient Stream Loss-tolerant Authentication

فرزندانی که پدر مشترک با او دارند) پاسخ می‌دهد. گره پدر این پیغام‌های همه پخشی فرزندان و بعضاً پاسخ سایر فرزندان خود را می‌شنود و در ماتریس همسایگی خود درایه مربوط به همسایگی فرزند j (که پیغامی را همه پخشی کرده) و فرزند k (که پاسخ داده است) را یک می‌کند ($M_{jk}=1$). توجه کنید که M_{jk} در صورتی صفر می‌شود که پدر پیغام همه پخشی فرزند j را شنیده باشد ولی پاسخ فرزند k را نشنود. چون فرزند k ممکن است پیغام همه پخشی j را دریافت نکرده باشد. بنابراین k همسایه فرزند j محسوب نمی‌شود و در ماتریس همسایگی $M_{jk}=0$ قرار می‌گیرد.

۶- در هر گروه یک یا چند فرزند انتخاب و با پدر به صورت جفتی و به روش گیرنده - فرستنده همزمان می‌شوند. سایر فرزندان با شنیدن پیغام‌های مبادله شده‌ی پدر و فرزند خود را با پدر همزمان می‌کنند.

فرایند انتخاب فرزند برای همزمانی فرستنده - گیرنده توسط پدر به صورت زیر انجام می‌شود. فرض کنید گره i پدر گروه i باشد. برای هر گره j و k که عضو گروه i باشند (فرزند گره i باشند) $N_{ROS}^{i,j}$ یا تعداد همسایگان مشترک گره‌های i و j به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$N_{ROS}^{i,j} = \sum_{j \neq k} M_{jk} \quad (1)$$

گروه $j \in i$

و گره \hat{j} به صورت زیر انتخاب می‌شود:

$$\hat{j} = \arg \max N_{ROS}^{i,j} \quad (2)$$

یعنی گره‌ای که بیشترین همسایه مشترک را با گره پدر دارد. سپس پدر طی یک پیغام همه پخشی، گره \hat{j} را به همه اعلام می‌کند بدین ترتیب گره \hat{j} با گره پدر گروه به روش گیرنده - فرستنده همزمان می‌شوند و سایر گره‌ها که شنونده خواهند بود خود را با پدر همزمان می‌کنند. اگر پس از این مرحله هنوز گره‌ای وجود داشته باشند که همزمان نشده است فرزند دیگری برای i انتخاب و عملیات تکرار می‌شود.

۳- پیشنهاد پروتکل امن

در این قسمت ابتدا پروتکل PBS را از نظر نقاط ضعف امنیتی موجود در آن بررسی می‌نماییم. آنگاه به ارائه راه حل خود برای امن‌سازی آن خواهیم پرداخت. سپس تغییرات ایجاد شده برای امن نمودن این پروتکل را بررسی می‌نماییم.

- تأخیر در ارسال که زمان مربوط به ساخته شدن پیام در فرستنده است.

- تأخیر دسترسی به کانال

- تأخیر انتشار پیغام

- تأخیر دریافت، یعنی فاصله زمانی که واسطه شبکه گیرنده پیغام را از کانال می‌گیرد و به میزبان خبر دهد که پیغام رسیده است. وقتی از همه پخشی استفاده می‌شود دو تأخیر اول برای همه گیرندگان در مورد یک پیغام خاص، یکسان است. زمان انتشار نیز به دلیل سرعت بالای سیگنال که تقریباً نزدیک سرعت نور است و فواصل نه چندان زیاد حسگرها (حدود چند متر) در حد چند ده نانوثانیه است که قابل اغماض است. همچنین آنچه در روش فقط گیرنده مهم است تفاوت در زمان انتشار پیغام است که از مقدار مذکور نیز کمتر خواهد بود. تأخیر دریافت برای گیرندگان مختلف و به ازای پیغام‌های مختلف متفاوت است. تکرار پیغام‌ها باعث حذف اثر عدم قطعیت در زمان دریافت می‌شود.

در سایر روش‌های هم زمانی مانند TPSN و RBS تعداد پیغام‌های مبادله شده متناسب با تعداد گره‌هاست. در صورتیکه در PBS این مقدار ربطی به تعداد گره شنونده ندارد و همین مسئله باعث کاهش تعداد پیام لازم برای همزمانی در مقایسه با سایر روش‌ها می‌شود.

حال مسئله‌ای که وجود دارد این است که کدام دو گره انتخاب شوند تا به صورت دوتایی فرستنده - گیرنده همزمان شوند. دو شرط اساسی در اینجا وجود دارد. ۱- دو گره‌ای انتخاب شوند که بیشترین تعداد گره دیگر را به طور مشترک در محدوده ارسال خود داشته باشند. ۲- دو گره نباید متعلق به یک سطح باشند. به طور خلاصه برای همزمان‌سازی کل شبکه در PBS گام‌های زیر اجرا می‌شود:

۱- ابتدا با استفاده از الگوریتم‌های انتخاب گره سردسته، یک گره مرجع انتخاب می‌شود و سطح آن صفر قرار می‌گیرد.

۲- یک پیغام کشف سطح توسط گره مرجع همه پخشی می‌شود. این پیغام شامل ID گره پخش‌کننده و شماره سطح آن است.

۳- همه گره‌هایی که پیغام کشف سطح را گرفتند سطح خود را یکی بالاتر قرار می‌دهند و خود یک پیغام کشف سطح جدید را به همه گره‌های همسایه جز گره‌ای که از آن این پیغام را دریافت کرده و پذیرفته اند (یعنی گره پدر) می‌فرستند. در هر گره پس از تعیین سطح، پیغام‌های کشف سطح بعدی رد خواهند شد.

۴- مرحله سوم تکرار می‌شود تا همه گره‌ها در شبکه دارای سطح شوند.

۵- پس از اینکه درخت سلسله مراتبی در شبکه شکل گرفت هر گره فرزند پیغام کشف اتصال را همه پخشی می‌کند و به پیغام‌های کشف اتصال سایر فرزندان هم گروه خود (یعنی

۳-۱- ضعفهای امنیتی PBS

همانطور که اشاره شد همزمانی در PBS از طریق پیام‌های (۱) و (۲) انجام می‌شود. پیام (۱) را فرزند A به پدر می‌فرستد که شامل برچسب زمانی T_1^A است. فرزندان دیگر مثل B نیز این پیام را می‌شنوند. پدر در پیام (۲) زمان دریافت پیام (۱) و زمان خروج پاسخ از خود را برای A می‌فرستد و B نیز می‌شنود. این پیام برچسب‌های زمانی T_2^P و T_3^P را خواهند داشت. فرض کنید B پیام A را در ساعت ۳ به وقت خود دریافت کرده است. P نیز اعلام می‌کند که پیام A را در ساعت ۳:۵ دریافت کرده و این پیام را برای B می‌فرستد. B اختلاف ساعت خود تا P را برابر پنج دقیقه اندازه‌گیری می‌کند. البته این کار N بار تکرار می‌شود تا علاوه بر امکان محاسبه اختلاف فرکانس، اثر تأخیرات تصادفی نیز تعدیل شود.

مخاطرات امنیتی موجود در این پروتکل به صورت زیر است:

- ایجاد تأخیر در پیام‌ها: این تأخیر می‌تواند در رسیدن پیام (۱) به P یا B یا هر دو باشد. همچنین در رسیدن پاسخ نیز می‌تواند تأخیر ایجاد شود.
- تسخیر گره‌ها: دشمن با تسخیر یک گره قادر خواهد بود پیام‌های غلط بفرستد. اگر گره A تسخیر شود دشمن قادر خواهد بود پیام (۱) را در زمانهای متفاوت برای P و B بفرستد و باعث برهم زدن همزمانی در قسمت فقط گیرنده شود و چنانچه گره پدر تسخیر شود می‌تواند در پیام (۲) به گره‌های A و B زمان اشتباهی را در مورد T_2^P یا زمان دریافت پیام از A، اطلاع داده و همزمانی را در هر دو قسمت فرستنده - گیرنده و فقط گیرنده دچار مشکل نماید.
- تغییر پیام‌ها: دشمن می‌تواند برچسب‌های زمانی که در هر دو پیام (۱) و (۲) وجود دارند را در بین راه تغییر دهد.

۳-۲- ارائه راه حل

در ابتدا گفتیم که حملات به دو دسته خارجی (تأخیر و تغییر پیام‌ها) و داخلی (تسخیر گره‌ها) تقسیم می‌شوند. در مورد تأخیر اگر دشمن در رسیدن پیام (۱) تأخیر ایجاد کند N بار تکرار این پیام‌ها، اثر تأخیرات عمدی را نیز محدود می‌کند. در مورد ایجاد تأخیر در پیام (۲)، گره A باید از روش محاسبه تأخیر که در [۴] پیشنهاد شده است استفاده کند. در این روش پارامتر تأخیر انتها به انتها در گره A به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$d = \frac{(T_2 - T_1) + (T_4 - T_3)}{2} \quad (3)$$

اگر این مقدار از مقدار d^* بیشتر باشد از این اختلاف محاسبه شده صرف‌نظر می‌گردد. d^* بیشینه تأخیر انتها به انتها است. در [۹] نشان داده شده تأخیر انتها به انتها دارای توزیع نرمال با متوسط d_{ave} و

انحراف معیار σ است و با احتمال زیاد مقدار بیشینه تأخیر از $3 + \sigma$ d_{ave} تجاوز نمی‌کند. با اندازه‌گیری (روی گره‌های Mica2) مقدار d^* حدود ۷۷۱ میکروثانیه به دست آمده است. همچنین چون بزرگترین علت عدم قطعیت در محاسبه تأخیر، تأخیر دسترسی به کانال است، به منظور حذف اثر این عدم قطعیت، الصاق برچسب‌های زمانی در زیر لایه MAC انجام می‌شود.

اگر دشمن پیام (۱) را تأخیر دهد، باعث خطا در برچسب‌های زمانی می‌شود. این حالت را می‌توان مشابه حالتی دانست که گره P تسخیر شده باشد و برچسب زمانی غلط اعلام کند. پس می‌توان برای هر دو مسئله راه حل یکسانی ارائه داد.

راه حل ارائه شده این است که در فاز جستجوی سطح هر فرزند به جای عضویت در یک گروه در $3t+1$ گروه عضو شود تا در صورت تسخیر پدر، فرزند همچنان قادر باشد با میانه‌گیری روی مقادیر به دست آمده از $3t+1$ پدر، زمان صحیح را به دست آورد. [۴] دلیل این امر این است که حتی اگر مقدار میانه به دست آمده مربوط به گره پدر تسخیر شده‌ای باشد، این مقدار در میانه دو مقداری که توسط گره‌های پدر تسخیر نشده اعلام شده قرار دارد و بنابر این مقدار خطای آن کم است.

برای مقابله با تغییر پیام‌ها باید از کدهای احراز اصالت پیام (MAC) استفاده شود. واضح است که این احراز اصالت در حالت همه‌پختی باید انجام گیرد تا همه گیرندگان قادر به احراز اصالت پیام‌ها باشند. در این مورد چنانچه بخواهیم از روش تسلا [۶] استفاده نماییم نیاز به همزمانی اولیه خواهیم داشت که در اینجا ممکن نیست. زیرا مسئله اصلی رسیدن به همزمانی است.

راه حل پیشنهادی استفاده از زنجیره کلید یک طرفه‌ی شکل ۳، مشابه تسلا، توسط پدر هر گروه است. در این زنجیره در فرستنده، هر کلید با استفاده از کلید قبلی ساخته می‌شود و در موقع استفاده، کلیدهای زنجیره از آخر به اول استفاده می‌شوند. تفاوت این روش با تسلا این است که کلید فاش نمی‌شود بلکه هر کلید از دو بخش cookie (ثابت) + keypart (متغیر) تشکیل شده است. بخش متغیر چهار بایت با وزن بالای کلید قبلی در زنجیره کلید یک طرفه است و بخش ثابت یک عدد با طول مورد نیاز مثلاً ۹۶ بیت است که توسط پدر گروه انتخاب می‌شود و قبل از مبادله پیام‌های همزمانی توسط کلیدهای مشترک دوتایی که بین پدر و هر یک از فرزندان وجود دارد، رمز شده و به صورت تک‌پختی برای هر فرزند ارسال می‌شود. به همراه cookie، keypart₀ و تعداد کلیدهای ساخته شده با استفاده از این cookie نیز به صورت رمز شده فرستاده می‌شود. پس از استفاده از همه کلیدهای ساخته شده، cookie جدیدی توسط پدر اعلام می‌شود. حال همه فرزندان cookie و keypart₀ را دارند. پدر برای ارسال هر پیام، MAC آن پیام را با استفاده از کلید k_i (کلید مربوط به پیام i ام) محاسبه و همراه پیام ارسال می‌کند. ضمناً keypart₀ هم ارسال خواهد شد. هر فرزند

برای تک تک فرزندان توسط کلید دوه‌دو مشترک، رمزگذاری نموده و برای آن‌ها ارسال کند.

- به همراه هر پیغام یک MAC ۱۲۸ یا ۱۶۰ بیتی فرستاده می‌شود.
- در گیرنده ابتدا کلید ساخته می‌شود و اعتبار آن بررسی می‌گردد.

آنگاه با استفاده از آن، مقدار MAC پیغام محاسبه می‌شود و با MAC دریافت شده مقایسه می‌شود.

۴- تحلیل مقایسه‌ای امنیت و کارآمدی پروتکل پیشنهادی

برای مقایسه PBS امن با سایر روش‌های همزمانی امن موجود، فاکتورهای متفاوتی را باید در نظر بگیریم و هم جنبه امنیتی و هم جنبه کارایی را مد نظر قرار دهیم. دیگر روش‌های امن موجود، همزمانی مبتنی بر سطح [۴] و Tinysersync [۵] هستند.

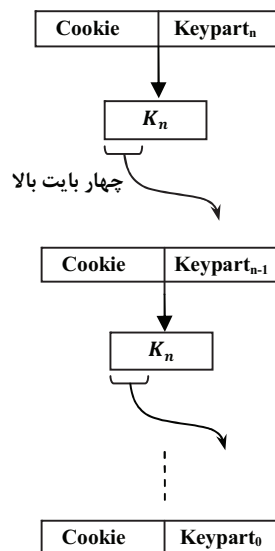
۱-۴ تحلیل امنیتی

حملات خارجی دسته‌ای از حملات ممکن به پروتکل‌های همزمانی هستند. در این حملات دشمن گره مجازی را در اختیار ندارد. تنها پیغام‌های گره‌ها را در بین راه می‌شود و می‌تواند آن‌ها را تغییر دهد یا در رسیدن آن‌ها به مقصد تأخیر ایجاد نماید. پروتکل امن پیشنهادی در مقابل تأخیر مقاوم است. در قسمتی از پروتکل که روش فرستنده-گیرنده اجرا می‌شود با مقایسه تأخیر محاسبه شده با d^* یا مقدار بیشینه تأخیر مجاز و با صرف نظر از مقادیر خارج از این محدوده، اثر تأخیرات عمدی به حداقل می‌رسد. در بخش فقط گیرنده نیز N بار تکرار پیام، موجب حذف اثر تأخیرات عمدی یا تصادفی می‌شود. زیرا دشمن به آسانی نمی‌تواند همه N پیام را تأخیر دهد، حتی در این صورت نیز به علت استفاده از مکانیزم افزونگی و تغییر مرجع همزمانی (گره‌های در حال همزمانی به صورت فرستنده-گیرنده) و با میانگین‌گیری روی مقادیر به دست آمده از مراجع مختلف، پروتکل نسبت به تأخیر عمدی امن خواهد شد.

دسته دوم حملات ممکن به پروتکل‌های همزمانی، حملات داخلی هستند. یعنی حملاتی که دشمن با تسخیر تعدادی از گره‌ها، با استفاده از هویت آن‌ها و یا کلیدهای مربوط به آن‌ها، پیغام‌هایی به ظاهر مشروع ولی حاوی برچسب‌های زمانی غلط می‌فرستد. افزونگی پیشنهاد شده باعث می‌شود همانند روش همزمانی امن مبتنی بر سطح در صورت تسخیر یک سوم گره‌ها توسط دشمن، فرآیند همزمانی همچنان به درستی ادامه یابد.

برای انجام حمله جستجوی کامل به روش پیشنهادی، اگر طول کلید (t) برابر با طول $cookie+keypart$ باشد فضای جستجو به اندازه $cookie$ یعنی 2^{t-32} عمل خواهد بود. اینکه دشمن دچار آژیر غلط بشود نیز مشکلی را حل نمی‌کند! چون دشمن می‌تواند در مراحل مختلف شکل ۳، عمل بررسی آژیر غلط ($cookie$ اشتباه) را بررسی کند. یعنی با به دست آوردن یک مقدار تصادفی صحیح برای کلید در یک مرحله، صحت $cookie$ به دست آمده را در مرحله بعد بررسی نماید.

با دریافت پیغام (۲) ابتدا با استفاده از $keypart_i$ موجود در پیغام و $cookie$ موجود در نزد خود، این دو را در کنار هم قرار داده و مقدار درهم آن را حساب می‌کند. اگر چهار بایت بالای کلید به دست آمده با $keypart_{i-1}$ که در پیغام قبلی فرستاده شده بود یکسان باشد کلید صحیح است.

شکل ۳: زنجیره کلید یک طرفه

آنگاه فرزند از پیغام دریافتی با استفاده از کلید محاسبه شده MAC می‌گیرد و با MAC دریافتی مقایسه می‌کند. در صورت تطابق صحت پیغام محرز می‌شود. واضح است کس دیگری جز پدر گروه که زنجیره کلید را تولید کرده است نمی‌تواند $keypart$ صحیحی بفرستد که پس از ساختن کلید با استفاده از آن، چهار بایت بالای کلید همان $keypart$ قبلی شود.

گفتیم که پیغام (۱) که توسط یکی از فرزندان برای پدر ارسال می‌شود نیز دارای برچسب زمانی است و بنابراین امکان تغییر آن توسط دشمن وجود دارد. فرزندی که می‌خواهد پیغام (۱) را بفرستد از آن با کلید حاصل از $cookie+keypart_0$ ، MAC گرفته و ارسال می‌نماید. بدین ترتیب سایر فرزندان شنونده و پدر گروه قادر خواهند بود صحت این پیغام را بررسی نمایند.

فرزندان تعداد کلیدهای ساخته شده با این $cookie$ توسط پدر را می‌دانند. پس از استفاده از همه کلیدهای ساخته شده، $cookie$ جدیدی توسط پدر اعلام می‌شود.

۳-۳ مقایسه با PBS

در PBS امن در مقایسه با PBS تغییرات زیر ایجاد شده است:

- فازهای کشف سطح و کشف اتصالات و انتخاب فرزند مناسب مانند PBS است. تنها نیاز است که پدر $cookie$ و $keypart_0$ را

۵- نتیجه‌گیری

در این مقاله گونه امنی از پروتکل PBS برای برقراری همزمانی در شبکه‌های حسگر پیشنهاد شد و این پروتکل با سایر روش‌های همزمانی امن موجود مقایسه گردید. در PBS امن، تعدادی از حسگرها می‌توانند تنها با شنیدن پیغام‌های همزمانی که بین جفت‌هایی از گره‌های دیگر مبادله می‌شود و بررسی صحت این پیغام‌ها، همزمان شوند. مزیت این روش نسبت به سایر روش‌های موجود، تعداد پیغام کمتر، عدم مصرف پهنای باند زیاد به ازای هر پیام و عدم نیاز به همزمانی اولیه می‌باشد.

مراجع

- [1] Ganeriwal S., Kumar R., and Srivastava M. B., "Timing-sync protocol for sensor networks", in Proceedings of the 1st International Conference on Embedded Networked Sensor Systems (SenSys '03), pp. 138-149, ACM Press, Los Angeles, Calif, USA, November 2003.
- [2] Elson J., Girod L., and Estrin D., "Fine-grained network time synchronization using reference broadcasts", in Proceedings of the 5th Symposium on Operating Systems Design and Implementation (OSDI '02), pp. 147-163, Boston, Mass, USA, December 2002.
- [3] Noh K.-L. and Serpedin E., "Pairwise broadcast clock synchronization for wireless sensor networks", in Proceedings of the IEEE International Symposium on a World of Wireless, Mobile and Multimedia Networks (WoWMoM '07), pp. 1-6, Helsinki, Finland, June 2007.
- [4] SUN K., NING P., AND WANG C., "Secure and resilient clock synchronization in wireless sensor networks", In IEEE Journal on Selected Areas in Communications, Vol. 24, NO. 2, pp. 395- 408, February 2006.
- [5] SUN K., NING P., AND WANG C., "Tinysersync: secure and resilient time synchronization in wireless sensor networks", In Proceedings of the 13th ACM Conference on Computer and Communications Security (CCS'06), ACM Press, Pages: 264 - 277, Alexandria, Virginia, USA, 2006.
- [6] Perrig A., "The TESLA broadcast authentication protocol," RSA CryptoBytes, vol. 5, no. 2, pp. 2-13, 2002.
- [7] Noh K.-L., Wu Y.-C., Qaraqe K AND Suter BW, "Extension of pairwise broadcast clock synchronization for multicluster sensor networks", EURASIP Journal on Advances in Signal Processing, Volume 2008, Article ID 286168, 10 pages, 2008.
- [8] Noh K.-L., Wu Y.-C., Qaraqe K., and Serpedin E., "Time synchronization for wireless sensor networks", in Adaptive Signal Processing for Wireless Communications, M.Ibnkahla, Ed., CRC Press, 2008.
- [9] GANERIWAL S., POPPER C., CAPKUN S. AND SRIVASTAVA M., "Secure time synchronization in sensor networks", ACM Transactions on Information and System Security (TISSEC), Vol.11, Issue 4, New York, NY, USA, July 2008.

اگر چه روش پیشنهادی نسبت به روش تسلا با طول کلید t و فضای جستجوی 2^t ، دارای فضای جستجوی کمتری است ولی نیاز به پهنای باند کمتر نسبت به تسلا برای انتقال کلید بیشتر مشهود است. یعنی در اینجا نوعی مصالحه میان امنیت کلید و طول پیام وجود دارد. ضمن اینکه برای افزایش فضای جستجو می‌توان طول `cookie` را افزایش داد و چون `cookie` یکبار ارسال می‌شود این کار پهنای باند مصرفی را افزایش نمی‌دهد. نیاز به کلیدهای مشترک دوتایی میان گره‌ها که در این پروتکل برای رمز کردن بخش ثابت کلید استفاده شده است در دو روش دیگر مورد مقایسه نیز وجود دارد و از این جنبه هر سه پروتکل مشابه هستند.

۴-۲ تحلیل کارآمدی

در اولین روش از روشهای مورد مقایسه یعنی روش همزمانی مبتنی بر سطح، پس از ساخت درخت سلسله مراتبی در شبکه، هر گره فرزند با گره پدر به صورت تک پخش ارتباط برقرار کرده و به مبادله برچسب‌های زمانی می‌پردازند. همراه هر پیغام نیز MAC آن با استفاده از کلیدهای مشترک دوتایی فرستاده می‌شود. سربار زیاد حاصل از ارتباط تک پخش فرزند با پدر که با افزایش تعداد فرزندان به طور خطی افزایش می‌یابد از معایب این روش است. در حالی که در PBS امن از ماهیت همه پخش پیامها استفاده می‌شود و افزایش تعداد گره شنونده باعث افزایش پیغام‌های همزمانی نمی‌گردد.

در روش دوم از روش تسلا برای احراز اصالت برچسب‌های زمانی استفاده می‌شود که نیاز به یک همزمانی اولیه بین گیرندگان و فرستندگان دارد و عیب بزرگ این روش نیز همین است. همچنین در روش تسلا به همراه هر MAC (یا به ازای چندین MAC) یک کلید ۱۲۸ یا ۱۶۰ بیتی ارسال می‌شود و در روش PBS امن تنها بخش متغیر کلید که چهار بایت است ارسال خواهد شد. بنابر این پهنای باند مصرفی در روش PBS امن به مراتب کمتر از روش دوم است. ضمناً در این روش نیز مانند PBS امن، مقدار کلید اولیه باید توسط کلیدهای مشترک دوتایی رمز شود و برای گیرندگان به صورت تک پخش فرستاده شود. در جدول ۱ ویژگی‌های این سه روش با هم مقایسه شده‌اند.

جدول ۳: مقایسه کارآمدی چند پروتکل همزمانی امن

روش همزمانی	پهنای باند مصرفی به ازای هر پیام	تعداد پیامها	نیاز به همزمانی اولیه	نیاز به ارسال مقدار اولیه
همزمانی مبتنی بر سطح	کم	زیاد	-	-
Tinysersync	زیاد	کم	×	×
PBS امن	متوسط	کم	-	×